

Redactiunea

se affia in

Strat'a tragatorului

(L. ö vész-utczs), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federationii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere expressa se retorna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretiu de Prenumeratiune :
 Pre trei lune 3 fl. v. a.
 Pre siesse lune 5 „ „ „
 Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Roman'a :
 Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
 Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
 Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :
 10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbralo pentru fiesco-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
 Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune la diariulu
FEDERATIUNEA

Cu 13/1 Octobre se incepe patrariulu ultimu allu an. currente, rogãmu deci tu tota onorã pre acei domni, cari voru dorì sè aiba foi'a nostra neintraptu si pre intregu acestu patrariu de annu, ca sè binevoiesca a nu intardiã cu prenumeratiunea. — Totu-odata insistemu a rogã si pre acei domni, cari sunt inca in restantia cu pretiu de prenumeratiune din annii trecuti seau cellu currente, ca sè binevoiesca a-si refuì socotelele cu acèsta occasiune.

Avendu buna sperantia, cã baremu una insemnata parte din restantie va incurge cu acèsta occasiune, annunciãmu, cã in acèste lune foi'a nostra era-si va apparé de doue ori pre septimana.

Redactiunea.

Pest'a, 11. Oct. 29. Sept. 1873.

Miscarea electorala in confiniile malitari provincialisate insuffla domni-ori din Pest'a asiè mare ingrigire, in-
 tãtu se vedu necessitatã a amonitiã
 chiaru si cu suspinderea libertãtiloru
 constitutionali. Impregiurarea, cã popo-
 ulu romanu si serbescu din confinie,
 dupa depunerea armeloru, nu vrú sè se
 dee orbisiiu pre man'a sergentiloru civili,
 ca acèsti-a sè-lu duca la limanulu do-
 tintiloru unguresci; apoi arroganti'a
 tranutiloru de a trei-a mana, cari prin
 procedur'a loru neloiala si nelegala ir-
 ritara spiritele pana la extremitate; in
 fine, dispusetiunile de terrore luate
 ndata la inceputu, asiè incãtu bietii
 graniceri inca in primele dille trebuira
 sè guste dulcetã vietii constitutionali
 unguresci, — tote acèste fapte cu ince-
 ptulu cu incetulu adusera si bagara pre
 guvernulu in cornulu de capra, in care se
 affia esta-di.

Vrè acum guvernulu se suspinda
 libertãtile constitutionali? Faca si ace-
 ta; cerce marea cu degetulu; dar sè
 cia, cã atunci insu-si si-a aprinsu paie
 n capu: fantasm'a ce lu-persesuta din
 passu in passu si i se arreta chiaru si in
 visurile de nopte, i se va presentã atunci
 m tota grandorea si furorea. Dreptatea
 maltratata si insultata cere nu numai a
 i resbunata, ci ea cere a fi restituita in
 anteile ei drepturi avitice.

Intiellegemu pusetiunea precaria in
 care se affia de presinte cei ce conducu
 ai'a statului, si chiaru pentru cã o in-
 tellegemu, amu dorì sè li dãm svatulu,
 dacã nu amicabilu, cellu pucinu cresti-
 nescu, ca sè caute mai bine a scapã ace-
 ta naia dintre Scill'a si Caribde, si sè
 nu dee ascultare vociloru de sirene, cã-ce
 acèste sunt amagitorie si-i pregatescu
 perirea.

Inse nu, guvernulu magiaru, dussu
 pre ghiatia de inse-si organele salle, cari
 au provocatu agitatiunea si irritatiunea
 spiriteloru in confinie, acum vrè sè-si iea
 refugiulu la celle mai drastice mediu-
 cece de terrore, vrè sè-si puna cu man'a
 propria focu la casa. Press'a magiara
 vorbesce de suspinderea libertãtiloru
 constitutionali, ca si candu acolo, unde

domnesce forti'a si arbitriulu ar mai
 poté avé locu si libertatea. D'aca gu-
 vernulu vrè sè fia legalu si loialu, atunci
 nu essercedie pressiune a supr'a popo-
 rului, nu-si ièe refugiulu la terrorismu,
 ci lasse pre poporu sè-si essercite liberu
 drepturile salle si sè dèe expressiune do-
 rintieloru salle. Ingerinti'a si amteste-
 culu nascu urra, revolta semtiulu si pro-
 ducu iuversunare, alle carei efecte si
 esplosiuni sunt funeste, sunt infrico-
 siate.

Unu collaboratoru allu d'uarului
 „Magy. Polgár“ din Ciusiu dà cu soco-
 tel'a, cã in confiniile militari s'ar fi di-
 stribuita arme intre poporu. spre a in-
 cepe lupt'a contr'a unguiloru si a sta-
 tului loru. Noi despre acèsta nu scimu
 nimicu, dar cumca poporele nemagiare
 ar avé destulla causa d'a se pune pre
 pecioru de aperare, dacã nu de atacu,
 acèsta o scimu si o semtîmu prea amaru.

Numai solidaritatea nationala ne
pote salvã.

Unu domnu correspondinte allu no-
 stru din provincia ni tramitte spre pu-
 blicare unu scurtu articlu, carui-a i dà-
 mu locu cu placere; inse din capulu lo-
 cului trebue sè observãmu, cã despre
 fain'a relativa la applacidarea preten-
 sioniloru nationali din partea vre-unui
 rege, imperatu seau guvernulu, noi n'a-
 remu nic o una cunnosciãtia, ba nice spe-
 rantia n'avemu pana atunci, pana candu
 nu vomu fi toti unu cugetu si una
 semtîre.

„Epistol'a deschisa a dlui Ladislau
 Vaida — dice corresp. — privitoria la
 caus'a nationala si anume la esoperarea
 solidaritãtii intre intelliginti'a romana,
 si publicata mai asta primavera in mai
 multi numeri ai „Telegrafului Rom.“ si
 dupa aceea si in „Gaz. Transilvaniei,“
 are una meritu multu mai ponderosu si
 mai momentosu, de cãtu sè se pota trece
 cu vederea. Cu tote acèste inse pana
 acum nu sciu sè se fi facutu vre-unu
 passu in acèsta privintia.

Initiativ'a se accepta cu dreptu cu-
 ventu de la „Telegr. Rom.“ cãtra care
 a fostu adressata acea epistola; inse
 d'altmintreala ori si din care parte s'ar
 face ce-va in acèsta privintia, va fi pri-
 mitu cu bucuria, cã-ce solidaritatea na-
 tionala, obiectulu epistolei mentionate,
 este acum imperativu necessaria, si este
 urgenta, pentru cã dupa a mea firma
 credintia, precum audu din clubulu na-
 tionalu (Ce clubu? Din Aradu, seau de
 aiurea? Red.) pretensiunile nationalitã-
 teloru s'au formulatu, si tempulu candu
 se voru applacidã de cãtra rege ori im-
 peratu, nu este departe; inse dacã soli-
 daritatea lipsesce, dacã poporulu este
 ratecitu si in man'a strainiloru, atunci
 applacidarea, mai vertosu din partea
 guverului ungurescu, va sè fia desa-
 vantagiosa; pote sè treca cu vederea
 celle mai sante drepturi alle nostre, si
 totu-si ni voru poté obiectionã in fine,
 cã poporulu e multumitu cu procedur'a
 loru, numai cãti-va malcontenti turbura
 ap'a, pentru ca sè pota pescuì dupa re-
 nume si alte idealuri alle ambitiunii
 loru. Effectulu si consecintiele acèstui
 refrenu allu unguiloru in totu casulu
 sunt nefavorabile pentru noi.

Deci, tempu de perduto nu mai ave-
 mu; solidaritatea nationala trebue res-
 tabilita fãra amanare, cã-ce numai asiè
 ai vomu poté eluptã ceea ce ni com-

pete; numai solidari vomu pote sè ajun-
 gemu la limanulu doritu: la realisarea
 jusceloru nostre pretensiuni.“

Dorinti'a expressa de Dlu L. Vaida
 in epistol'a sa deschisa, este, credemu noi,
 dorinti'a fia-carui romanu; caus'a inse,
 cã pana acum incerãrile ce s'au facutu
 in acèsta privintia n'au avutu effectulu
 si resultatulu doritu, este a se cautã si
 affiã in acelle impregiurãri, a caroru
 mare influentia pana mai eri alalta-eri
 ne tieneau desbinati formalmente in
 doue castre, cari, din lips'a succursului
 reciprocu si a procederei solidari, nu
 numai cã nu poteau eluptã pre terrenulu
 politicu vre-unu avantaju, ci pareau a fi
 degeneratu chiaru la missiunea nedemna,
 d'a se paralisiã imprumutatu la tota in-
 trepreinderea si miscarea. Asta-di inse,
 precum vedemu si semtîmu cu toti, ces-
 tiunea solidaritãtii nationali a trecut
 intr'unu stadiu favorabilu si imbucura-
 toriu, asiè incãtu fãra reserva potemu sè
 dãm expressiune convictiunii, cumca
 proclamarea solenna a solidaritãtii dejã
 efeptuate depinde numai de la timpu si
 occasiune. Vorbindu specialu de Tran-
 silvani'a, cu bucuria vedemu, cã intre
 cãlle doue puncte de gravitatiune interna,
 adeca intre Blasiu si Sabiu, asta-di nu
 mai essistu murii de despartire; in Sa-
 bfiu ca si in Blasiu domnescu asta-di
 acellea-si principie, acellea-si opiniuni
 ri aspiratiuni; de aici potemu sè conchi-
 demu, cã armoni'a, solidaritatea si bun'a
 intiellegere inca nu pota sè lipsesca.
 Mediu-loculu cellu mai accomodat,
 spre a pune una base solida si durabila
 noiei stãri de lucruri si spre a proclamã
 solennelu solidaritatea nationala, ar fi,
 credemu noi, congressulu nationalu. In
 fine, ca nu cum-va sè apparemu preste
 mesura optimisti, trebue sè observãmu,
 cã de si ni place a vedé totu binele, to-
 tu-si n'amu incetatu d'a ne teme si de
 reu, de ce inse sè ne feresca Ddieu.

Fondulu Nasturelu.

Pest'a, 8. Octobre 1873.

„Omenii recunoscutori sunt agri
 roditori, cari resplatescu indiecitulu celle
 primite.“

Acesta massima, ce s'a formatu pre
 basea unui siru lungu de esperantie, cu-
 prinde in sine unu mare si santu ade-
 veru. Si tocmai pentru cã suntemu con-
 vinsi de acestu adeveru necontestabilu,
 venimu a o applicã la unu actu, a carui
 grandore ni imple anemele de bucuria,
 ni innaltia spiritele, ni intaresce credin-
 ti'a si sperantiele ce le nutrimu cu atã-
 t'a focu si fragedime in pepturile nostre
 aproape sdrobite si sfasciate de lovirile
 sageteloru inveninate alle adversariloru
 seculari. Da, voimu sè applicãmu acèsta
 massima la maretulu actu ce lu-publi-
 cãm mai la valle: la testamentulu fãra
 parchia allu generalului in vietia *Con-
 stantinu Nasturelu Herescu.*

Atãtu din celle dejã publicate in nu-
 merii precedenti, cãtu mai vertosu din
 celle ce ne grabimu a publicã mai in
 josu, marele publicu romanu se pote
 convinge, cã detorinti'a ce venimu sè
 ni-o implinimu cu acèsta occasiune este
 una detorinti'a de gratitudine si de re-
 cunoscintia facia de marele Mecenat
 allu Romanileru, venerabilulu generalu
 C. Nasturelu Herescu, care tocmai atãt'a
 donã in favorea litereloru si a sciintieloru
 in sinulu natiunii romane, cãtu donasse
 Széchenyi academie magiare; acellu

Széchenyi, care asta-di este divinissatu
 la unguri, si memori'a lui binecumentata
 din generatiune in generatiune.

„Fondulu Nasturelu“ in administra-
 tiunea Societãtii academice romane inca
 este menitu d'a assecurã pentru eterni-
 tate cultur'a natiunii romane si d'a per-
 petuã pentru vecii veciloru scump'a me-
 moria a generosului fundatore. Inca
 strabunulu Cicerone dîcea: „Bucurosu
 asiù voi sè fiu in possessiunea toturoru
 vertutiloru, inse ceea ce dorescu mai
 multu si mai tare este, sè fiu recunos-
 citoriu.“ Sè arretãm dar si noi, frati
 romani, cã inca suntemu capabili de
 vertutile si aspiratiunile strabuniloru
 nostri; sè arretãm la lume, cã noi inca
 ni scimu pretiu, venerã si chiaru adorã
 pre generosii nostri barbati, pre Mecen-
 natii Romanismului; sè assecurãm
 pre venerabilulu generalu Nasturelu
 Herescu de recunoscintia ce i-o pa-
 strãm si noi romanii de dincoce de
 Carpati, noi romanii de sub domni'a
 unguresca, — cari trebue sè dãm
 fructulu osteneleloru nostre unguiloru,
 ca ellu sè invetie carte, era noi sè orbe-
 cãm in intunericu si sè primimu de
 sante si drepte tote ilegalitãtile si ne-
 dreptãtile ce ellu si-permitte a face cu
 noi; sè assecurãm pre acestu suffietu
 nobilu si generosu, pre acestu patriotu
 adeveratu si romanu inva paiata, cã acelle
 sentiminte, cari l'au condussu si in-
 demnatu pre dinsulu sè puna petr'a
 fundamentala la cultur'a natiunii, in
 sinulu carei-a s'a nascutu si a crescutu,
 totu acelle ne indemna si pre noi a-i
 aduce omagie de recunoscintia pe ntru
 acestu actu generosu, nobilu si maretu.

Sè dicemu dar cu toti, micu cu
 mare, tineri si betrani, sè dicemu cu una
 anima si una voce:

*Sè traiesca generalulu Const. Na-
 sturelu Herescu.*

Bucuresci, 7. Septembrie 1873.

Societatea academica Romana.

In diu'a de 30. August (st. v.), socie-
 tatea academica romana tienù, in sal'a Se-
 natului din palatiulu Universitãtii, una sie-
 dintia publica, care fũ ultim'a din sessiunea
 de este timpu.

D. A. T. Laurianu, presiedintele socie-
 tãtii, deschide siedinti'a si comunica una
 adresa a Dlu generalu Constantinu
 Nasturelu Herescu, insocita si de una
 copia de pre testamentulu seu, in care face
 una insemnata donatiune societãtii academice.

Se dà apoi lectura acèstui testamentu in
 comprinsulu urmatoriu:

Codicilu

De vreme ce omulu, pre cãtu este in
 vietia, trebue neincetatu sè caute a se folosi
 de progressese ce se facu in societatea, in care
 ellu traiesce, si totu o-data se contribuesca
 pre cãtu va poté mai multu la inaintarea
 patriei si a natiunii, in sinulu carei-a pro-
 vedinti'a i-a datu nascere si crescere; de
 aceea si eu, semtiendu asta-di necessitate de
 a pune dispositiunile regulate prin testa-
 mentulu meu autenticeu din 28. Februariu
 annulu 1855, completatu si in unele modifi-
 catu prin codicilele, asemenea autentice,
 din 18. Februariu annulu 1864 si din 28
 Iuniu annulu 1871, de a le pune, diu, in
 raportu cu starea actuale a desvoltãrii no-
 stre nationale si socieale, si constatandu,
 pre d'o parte regulat'a functionare a socie-
 tãtii acadomice romane, care nu essistã pre
 candu am esprimitu eu, prin codicilulu din

1864. derinta d'a infintia premie literare, dara care asta-di corespunde cu totulu la intentionile melle si este in stare de a indeplini mai bine de catu ori-ce alta institutiune vointiele melle in aceea privintia, era pre alta parte, prevediendu ca veniturile proprietatilor melle Nasturelulu, din judetiulu Teleormanu, si Satulu-Nou, din judetiulu Ilfov, pre cari le lassu besericeii sant'a Vineri din Bucuresti, potu se cresca astfel in cata se indetuleze cu prisosu trebuintiele santului locasiu si alle asilului anesatu pre langa denaulu si se contribuesca intru unu modu mai imbelsugatu la incorigerile ce voiescu se se dee din acelle venituri sciintieloru si literaturii romanesci; de aceea am decisu ca prin codicilulu de facia se confirmu unele dispositiuni coprinse in susu mentionatele acte testamentarie, si alte se le modifigu, perfectiandu-le si specificandu-le intr'unu modu mai lamuritu.

Deci, spre a evita ori-ce confusiune la care ar poté da nascere interpretatiunea ultimeloru melle vointie, si spre a precisá mai claru aceste alle melle vointie, facendu chiaru ore-cari preschimbári ce am crediutu ca corespundu mai bine cu scopulu ce-mi propussem prin susu mentionatele melle dispositiuni testamentarie, m'am otaritu a face acestu nou codicilulu desvoltatoriu si indreptatoriu.

Mosi'a mea Nasturelulu din districtulu Teleormanu, si mosi'a Satulu-Nou, din districtulu Ilfov, in care repausat'a mea socia, D-oi Elena-Hercu, nascuta Baileanu, si-asigurasse drepturile salle zestrare lassandu aceste drepturi si D-ei besericeii sant'a Vineri din Bucuresti, prin testamentulu seu din annulu 1855, le lassu amendeue, pre cum am facutu si prin testamentulu meu din annulu 1855, besericeii sant'a Vineri din Bucuresti, cu conditiunile si sarcinele ce urmeza, si cu indetore, ca ori asup'a cui ar poté trace pe viitoru drepturile acestui santu locasiu se nu-si pota insusi averea ce lassu prin acestu testamentu de catu respectandu modulu intrebuintarii ce printr'insulu otarescu, considerandu aceste proprietati ca affectate pentru totu-d'a-un'a la indeplinirea sarcineloru ce mai josu specificu:

Art. 1. Lassu ca din venitul acestoru doue proprietati, jumetate remanendu in dispositiunea besericeii St. Vineri, se se intrebuintieze in modulu urmatoriu:

a) Spre intretinerea in buna stare a pravalioru ce se affla cladite pre loculu St. beserice si allu caroru venitu serva pentru sustinerea batranilor infirmi ce vinu a locu in chiliele acestui santu locasiu;

b) Pentru imbunatatirea astoru chilie si pentru prefacerea loru atunci candu venitul va permite, astfel in catu se pota ajunge cu timpulu unu asilu sistematicu pentru unu numenu ore-care de batrani infirmi de ambele sesso;

c) Daca venitul pravalioru nu va fi indetulatoriu pentru plata adjutorieloru ce se prevedu in testamentulu meu autenticu din 1855. se voru complectá acestea din venitul ce lassu santei beserice pana la summa de 20 lei noui pre luna pentru fiecare individu, adepostitu in asilu;

d) Daca dupa indeplinirea dispositiuniloru de mai susu, va fi unu escedente de venituri, caricu timpulu se voru capitalisá, atunci acestu-a va servi si spre reparatiunile si imbunatatirile santului locasiu allu besericeii St. Vineri.

Art. 2. Cea-lalta jumetate din venituri dupa vremi allu susu disseloru mosie Nasturelu si Satulu-Nou se va da pre totu annulu in deplin'a stepanire a societatiu academice romane, spre a face cu dens'a intrebuintarea ce mai josu se areta.

Summele ce se voru respunde pre totu annulu de besericea St. Vineri din Bucuresti cátra societatea academica romana impreuna cu acelle din aceste summe, cari se voru capitalisá de cátra acesta societate, voru formá in cas'a societatiu unu fondu speciale care va portá numele de fondu Nasturelu, era premiele diverse ce se voru acordá dintr'ensulu voru portá numirea de premie Nasturelu.

Societatea academica romana va avé singura dreptulu si indetore a administrá fondu Nasturelu si a intrebuintá veni-

turile lui dupa dispositiunile aci mai josu enunciate.

Premiele Nasturelu voru fi impartite in doue serie: fiindu cá dorint'a mea este ca aceste premie se fia mari, indetulatorie, in catu se atraga, se indemne si mai cu sama se resplesca pre scriitori, re-commandu aci ca se nu se caute a economisá ci a remunerá bine pentru ca se potemu avé adesea scrieri, cari se merite recompense; de aceea premiele nu voru fi nici o-data mai mici de catu summele ce fisezu mai josu ca minimum pentru fie-care specia de premiu, si acellu-a-si premiu nu poté fi nici o-data impartitu intre mai multi concurrenti, ci se va da intregu unei-a ci acelleia-si persone care lu va meritá.

Seriele de premie ce instituescu si pe cari societatea academica romana va avé singura dreptulu a le propune, a le aprecia si a le decerne pe totu annulu, sunt in numeru de doue, precum urmeza:

a) Premie pentru subjecte propuse la concursu.

Se va infintia cellu pucinu unu premiu annualu de 5,000 lei noui minimum, care se va decerne cellei mai bune lucrári in limb'a romana asup'a unui subjectu propusu la concursu de cátra societatea academica romana, si pe cari lucrári societatea academica singura le va aprecia.

Materiele la cari se voru referi subjectele propuse la concursu voru fi alesse pre rendu in cerculu:

a) Istoriei, geografiei si archiologiei, mai alessu attingitorie de tierrele romane;

b) Sciintieloru morali si politice, jurisprudentiei si economiei sociale, mai alessu allu tierreloru romane;

c) Sciintieloru fisice si naturali, mai alessu intru catu se attinge de natur'a fisica a tierreloru romane;

d) Limbisticeii si istoriei filologice seau literarie a limb'e romane;

e) Istoriei si theoriei bellelor-arte, mai cu seama in raportu cu geniulu si cerintiele nationali romane.

Societatea academica romana va determiná pe fie-care annu câte unu subjectu alessu pe rendu din materiele susu enunciate, avendu facultate de a propune pre fie-care annu si doue seau mai multe asseminea concursuri cu premiu, atunci candu fondu Nasturelu va cresce cu indetulire.

Societatea academica va poté se urce aceste premie la summe mai considerabile, fara inse d'a le scadé sub nici unu cuventu mai pre josu de unu minimum de 5,000 lei noui pentru fie-care premiu de acesta natura.

Nu voru fi admisi la acesta seria de premiu de catu Romani din tote partile tierreloru romanesci si acei din straini, cari voru fi dobanditu in principatulu Romaniei naturalisarea cea mare, seau cari si-voru-fi facutu studiele si voru avé diplome de la universitati romane.

b) Premie pentru opere publice.

In totu annulu societatea academica romana va avé a premiá din veniturile fondui Nasturelu una carte tiparita, originala, in limb'a romana, care se va socoti de cátra societate ca cea mai buna publicatiune aparuta in cursulu annului.

Inse aceste premie voru fi de doue specie;

1. In trei anni consecutivi, d'a-rendulu, se va decerne câte unu premiu de 4,000 lei minimum la cea mai buna carte aparuta in cursulu annului espiratu;

2. Era in allu patrutea annu se va decerne unu premiu fissu de 12,000 lei noui, care se va numi: marele premiu Nasturelu opere care va fi judecata ca publicatiunea de capetenia ce va fi aparutu in cursulu celloru patru anni precedenti. Acestu premiu nu se va po é decerne unei lucrari care va fi obtienutu deja unulu din premiele annuali, de catu defalcandu dintr'insulu valoarea premiului precedentu.

Operele ce se voru recompensá cu acesta a doua serie de premie voru tracta cu preferintia despre materiele urmatorie:

a) Scrieri seriose de istoria si de sciintiele accesorie alle istoriei, preferindu-se celle attingitorie de istoria tierreloru romane;

b) Scrieri de religiune ortodossa, de morala practica si de filosofia;

c) Scrieri de sciintie politice si de economie sociale;

d) Tractate originali despre sciintiele essacte;

e) Scrieri enciclopedice precum dictionare de istoria si geografia, in cari se intro si istoria si geografia Romaniei, dictionarie generali seau partiali de sciintie essacte, de arte si meserie, de administratiune si jurisprudentia, si alte assemeni lucrári utilii si bine intocmite;

f) Carti didactice de una valoare insemnata ca mathoda si ca coprinu;

g) Dictionare limbistice in limb'a romanesca, mai alessu pentru limbele antice si orientali, adica: limb'a latina, eleoa, sanscrita, ebraica, araba, turca, slavona vechia, etc.;

h) Publicatiuni si lucrári artistice de una valoare serioasa, adica: relative la artele plastica, architectura, sculptura si pictura, gravura si chiaru opere musicale seriose, pe cari aceste tote societatea academica romana le va poté aprecia atunci, candu si-va intinde activitatea ei si asupra toturor materieloru de belle-arte.

i) Scrieri de pura literatura romana, in prosa si in versuri, precum poeme, drame si comedie seriose, mai alessu subjecte nationali si ori-ce alte opere de inalta literatura. Acestoru-a mai cu seama asiu dori se se accorda marele premiu Nasturelu, candu voru fi judecate ca avendu unu meritu cu totulu superioru spre a se potea astufelu da una incorigiare mai puternica desvoltarii literaturii nationale.

(Finea va urmá.)

Din Selagiu, 29 Sept. 1873.

On. Redactiune! In 24 l. c. s'a tienutu adunarea generala a comitetulu din comit. Solnoculu de mediulocu. Pentru ca membrii romani se se persente in numeru catu se pote mai completu la acesta adunare, unu romanu zelosu si devotatu intereseloru nationali inca de tempuriu i-a inviatu pre totu si pre calle privata, facundu-i attenti, pre langa altele, si la inpregiurarea, cá este a se alege jude politicu in cerculu Cahului, si ar fi de doritu a se alege unu romanu cu sentieminte nationale curate. Inse dorere! Vointia curata si intentiunea buna n'au avutu effectulu doritu, de-ora-ce din siesedeci de membri romani abie s'au presentatu doue-dieci, cu tote cá occasiunea ar fi fostu forte favorabila, cá-ce magiaru, de-si s'au presentatu in numeru considerabilu, totu-si n'au fostu asié de multi, incatu doue din trei parti alle membriloru romani se nu-i fi potutu paralisá; ceea ce se vede d'acolo, cá din duoi candidati magiaru, cellu care a capetatu 36 voturi a si fostu alessu, pentru cá a intrunitu majoritatea voturilor.

Precedu magiaru, si cei mai miseri, au venitu la adunare, romanii nici cei cu velfa mare n'au venitu... Nomina sunt odiosa... Ecce, aceste sunt fructele indifferentismului perniciosu, care aici la noi s'a manifestatu cu acesta occasiune in modulu cellu mai eclatantu.

In siedintia a dou'a, 25 Sept, cetirca protocolulu n'umai in limb'a magiara dete ansa romaniloru a interpellá, cá pentru ce nu se catesce protocolulu siedintieloru si in limb'a romana, precum prescrie legea si precum a decisu chiaru si consiliulu municipalu? La acesta interpellatiune comitele supremu respunde cu una insolentia ne ma audita: „Daca voiti, veniti si vi-lu traduceti dupa cellu magiaru!“ Viediendu acest'a bravulu si zelosulu romanu Georgiu Popu se scolá si fece urmator'a

Motiune

Considerandu, cá in intiellesulu §-lui 2 allu art. de lege 44 din 1868, protocoalele congregatiuniloru comitatense sunt a se duce pre langa limb'a officiala a statulu, si in limb'a usuata in comitatu, indata ce un'a din cinci parti a membriloru comitetulu cottensu cere acest'a;

Considerandu, cá acestu comitetu comitatensu in adunarea generala, tienuta la 1871 in 28. si urmatorie dille ale lui Decembre, sub nr. 28. a decisu, ca protocoalele adunariloru comitatense se se duca in limb'a romana, carea este limb'a majoritatiu poporulu din acestu comitatu;

Considerandu mai departe, cá essecutarea acestei decisiuni s'a solicitatu mai de multe ori, inse pana acum fara nice unu resultatu;

Considerandu in fine, cá comitele supremu, ca representante allu guvernulu, care are d'a se ingrigi de essecutarea legiloru, era vi-ce-comitele, care are d'a castigá respectu si valore decisiuniloru comitetulu comitatensu, — nu s'au ingrigitu de essecutarea legii si respectarea decisiunii amentite, propunu:

Ca comitetulu comitatensu se indrumedie pre comitele supremu si respective se insarcinedie pre vice-comite, ca fara amana-re se essecutiede §-lu 2 allu art. de lege 44 din 1868 si respective decisiunea comitetulu cottensu de sub nr. 28 din an. 1871 reprobandu totu-odata negligintia manifestata pana acum in acesta privintia.

Zelau, 25. Sept. 1873.

Georgiu Popu
membru com. cottensu.

Acesta motiune a zelosulu romanu s'a luatu la pertractare in siedintia de la 26. Sept., candu magiaru unisonu au recunoscutu drept'a pretensiunea a romaniloru, ceea ce inse arrogantulu Szikszay nu i-a venit bine la socotela, si sculandu-se, in estalulu seu spre a-si imotiva procedur'a, si-lu refugiu la nisce argumente sinistre, cari numai in creerii capulu seu s'au potutu concepe. La tote assertiunile arrogante alle acestui-a bravulu romanu i reflectá cu argumentele celle mai tari si necontestavere. Dupa acest'a comitetulu comitatensu a adussa conclusulu, dupa care, „comitele supremu si vice-comitele au se-si tiona de stricta detentia, ca la adunările venitorie protocoale se se duca si in limb'a romana.“

Cu acesta occasiune voiu se mai notificu, cá romanii din acestu comitatu au de cugetu a infintia una Reuniune politica, pentru care scopu s'au si facutu dispusiunile necesarie. Domnii Emericu Popu si Teodoru Popu sunt insarcinati cu compunerea statuteloru acestei Reuniuni, pentru a caroru pertractare se conchiama pre 20 oct. una conferintia la Baesci, la carea se invita a participá tota intelligentia si câte duoi representi din fie-care comuna.

C.

Din vallea Muresului de susu. La finea lui Sept. 1873.

(r.) (Tirania constitutionalu magiara Apathia. Secerisulu. Temperatur'a. Coler'a)

Trecura aproape doue lune de dille, da candu nu vi-am comunicatu nimicu de prin coltulu nordu-osticu allu nefericitelu Transilvanie; dar' ve rogu die Red. se nami luati in nume de rou, cá-ce starea deplorabila de pre la noi nu-ti permite se mai amaresci lumea romana, si asiá destullu de amarita. Daca vienu inse acum se vi raportozu cev-a, facu acest'a singuru cu intentiunea, ca marele sacerdote allu cugertarii se arrete posteritatiu catu fure de falsu puterniciu dille, candu afirmau, cá veaculu allu XIX e veaculu civilisatiunei. Nu e de ajunsu cá ni rapira cu forti'a scump'a tierrosiora pentru carea se sacrificara mosi de stramosi, acum, dupa ce ne eschisera de la tote officiele mai insemnate cu limba ce totu, acum, d'icu, se incerca crudii cu totu pretiulu se ne faca cetatiani magiari de nationalitate romana, cam egala procedur' cu ceea eserceata facia de academiciu romani din societatea Petru-Maioru. Ca documenteazu acest'a reflecteazu numai la ingrigirea paterna (?) a guvernulu facia de supusii lui, de descendentii colouieloru romane, cari sunt nefericiti in fericire (!); a ceea ingrigire consta in statutele proparate pentru guvernarea propria a comuneloru. Una voce amica mi-cumunica cuprinusuloru care e forte consecentu sistemulu de magiarisare profesatu de Weselényi ot comp. cá ce dintrenselo lipsesce totalu §lu despre limb'a officiala a comunei, de unde se vede, cá mane-poinane va fi constrina judele comunulu cu intregu comitetulu corespundé numai si numai ungurescu cu superiorii.

Aceste statute se asternu comuneloru de cátra judii processuali spre subscier' fara ca se li-se allature si ver-unu comentariu romanescu despre cuprinusuloru

ce se vede! pre unde nu se afla câte
na anima romanesca, communele subscriu
tatutele fara intardiare, că-ce asiã a de-
mandatu dlu szolgabiró, care la casu de
opositiune, diectia numai de câtu pedepse
norme, cari tote intra in pung'a sa, ca si
ai de una-dile, candu erumpendu coler'a
mandã sub pedepsa de 5 fl. v. a. fia-ca-
ni tierranu sè-si departedie gunoiulu de
re langa casa in tempu de 48 ore, de si
sui proprietari aveau câte 100—200 carre
stramutatu. Dupa opiniunea mea mode-
ra ar' fi consultu sè se interpedie mini-
strulu respectivu, daca are cunnoscintia de
ari-procedure tirane, si daca voiesce sè
drumedie pre mameluci la ordene.

Pre vallea nostra romanteca ori la ce
telligentu romanu te duci, toti ti-vorbescu
e nationalismu si romanismu in limba
sciloru. Cellu ce ocupa cutare officiu de
atu se teme sè deã glasu, că-ce mane va
poto, depusu. Cellu ce nu are lipsa de
ficiele statului dñe, că-nu-lu sustiene ni-
ano in cutare afacere nationala; era preotii
mani assemone se scusa aruncandu vin'a
nitulu pre neunitu si din contra, seau ambii
re bietulu poporu, care altumentrea e forte
bandu si capabilu de tote; cu unu-guven-
a, una apathia nepusa in tota intelligenã.

Cerealele promitu mai pucina indestu-
re ca in annulu trecut; caus'a defficiu-
si provine din seceã enorma, carea a
omnitu mai preste tota Transilvania si
ngaria, si carea domnesco si asta-di, de
a potu semenã nemicu bietii agricultori.

De câte-va dille s'a recitu forte tare
emperatur'a. Poporulu s'a bucuratu, credin-
du că va sè incetiedie coler'a, dara in
apta totu mai cadu si asta-di multi, că-ce
bieti'a e concrediuta de guvernul in manile
moru oopli, de câtu cari pricepu mai
ultu si babele.

Sangeorgiu, in Octobree 1873.

St. D. Redactore! In luna lui Augustu
c. a apparutu in „Gazeta Tranei.“ N 58
deklaratiune subscrissa de „alegatorii“
lui deputatu Ioachimu Muresianu, prin
re aceea se incerca a justificã purerea
mandamabilulu peccatu: interarea in diet'a
in Pest'a.

Scurtu, dupa ivirea acelei deklarati-
ni lipsita de adevuru, s'au tramissu din
parte competentã desmiutirea ei, si mam'a
Gazeta, scapandu d'in vedere dñca'a roma-
nului: „de-i frate, frate, dar' brinz'a-i pre
bani“ au refusatu pana acama publicarea
acelei contradeklaratiuni, bagu seam'a si
in ce-va consideratiuni personali.*)

Deci, ca lumea sè nu alunece a tiend
de bani buni aceea deklaratiune, vinu prin
ceãta — cu permissiunea DVostra, D. re-
dactore, a chiarificã cestiunea.

Alegatorii din cerculu electoralu allu
Sangeorgiulu prin mandatarii loru in nu-
meru 42 insi, intr'o conferintia preliminarã
in 11 Iuliu a. tr. ca sè impedece reesirea
anui deputatu strainu au decisu unanime:
sè se demitta la alegere, si totodata s'au pri-
mitu cu o maioritate de 17 voturi propu-
nera a se aloge unu deputatu nationalu
oppositionalu.

De tagm'a acestoru-a mai potrivitu ale-
gatoriloru se para a fi I. M. — Vine 15.
Iuliu si d. I. M. dovine alessu deputatu
Bucuri'a e mare! A alegatoriloru pentru
triumfulu contr'a guvernamentaliloru; a d
deputatu pentru increderea si occasiunea ce
s'au datu de a merge la Pest'a.

Ellu aciã aceãta inca atunci, dar' noi
sermanii nu poteamu crede că ne va insielã
asiã netedu. Dorint'a lui — carea noi nu
o sciãmu, si carea s'au vedutu co-va mai
tardiu — erã diametralu oppusa cu credin-
ti'a alegatoriloru.

Mi aducu aminte, că inca in diu'a ale-
gerei, facunda-se vorba de programa d. de-
putatu au observatu, că programa lui este
„voia alegatoriloru.“

*) Acesta obiectiune, dupa parereã no-
stra, nuse pote face pre dreptu Redactorelui
„Gaz.Tr.“ pentru că ellu a doveditu dejã prin
celle publicate pana acum in acesta afacere,
că interesele nationali i sunt mai pre susu
de ori-ce consideratiuni personali. Doveda
mai recenta despre acest'a este publicarea
corresp. lui Publiu, allu carei obiectu este
totu deklaratiunea din cestiune.

Red. „Fed.“

Nu trece multu si d. deputatu alerga
senguru la Borgou ca se veda voi'a alega-
toriloru, recte se capacitedie insu-si pre ale-
gatori, că dieu alta scapare nu e decãtu a
intrã in dieta; vine apoi in Naseudu cu pas-
portulu in pusunariu, plinu de voia buna
că alegatorii lu tramittu la dealu, si intr'o
fierbintiala aduna ca cu furcã vr'o 5—6 si
din cerculu Sangeorgiulu la subscrierea
pasportulu. — Acestu pasportu d. deputatu
l'au publicatu seau a lassatu sè se publice
in „Gaz. Tranei.“

Adeverulu limpede este: 1. că d. depu-
tatu insu-si a amblatu dupa subscrieri fa-
cundu — cumu vorbescu gurele relle — si
promissiuni; 2. că deklaratiunea e sub-
scrissa numai de o parte de alegatori din
cerculu Borgoulu si de 5—6 din allu San-
georgiulu, era coi mai multi din cerculu
Sangeorgiulu, apoi toti din cerculu Rodnei
si o parte din allu Borgoulu nici nu sci-
de acellu estravurst, necum sè-lu fi subscrissu
3. că nici odata d. deputatu nu si-au adu-
natu la-olalta alegatorii la consultare.

Tota acesta procedura in resumnatu nu
se pote ore mai potrivitu numi „insielati-
tiune“?

Acest'a inse s'au vedutu mai bine in
luna lui Iuliu a. c. candu amu auditu nu-
mai că d. deputatu e pre calle câtra Pest'a;
— pana atunci totu amu speratu că dora
dlu ca fostu ore-candu invapaiatu natio-
nalistu si romanu bunu si dupa alungarea
lui la Pest'a prin alegatorii ar' preferi
a remanã acasa; amu speratu, dñcu că
daca nu s'au sfiutu acci putieni pacatosi
alegatorii a subscrie aceea deklaratiune
va rosã d. Ioachimu dinantea ideci de a
intrã in dieta, unde necum natiunei in ge-
nere, dari nici sie-si in specia nu póte face
atãtu bine, câtu rou a causatu politiceã na-
tionale.

Marturisescu, că ori ce alta sminta ar'
fi facutu, nar' fi fostu in stare a-lu descre-
ditã asiã tare in ochii nostri, ca si acestu
ratecitu passu; si fie indestulitu in vecii
veciloru cu respectulu si increderea ce o au
avutu de-la noi pana acuma, că-ci faptele
ne-au invetiatu a fi mai precauti.

Dupa tote acestea — că de inchiare
— sè ne distragemu nitielu si cu faimo-
sele si minunatele argumente alle celloru
ce au subscrissu deklaratiunea de drumu,
si cu alle dlui caletorii. Unii dñcu: „nici
ne strica că merge, nici că remanã“ „dlui
e destullu de cu mente, scie ce sè face, nu
l'omu invetiã noi;“ alții mergu pana a dice:
ducã-se si-si mai caute si ellu de capu (adeca
de interesele salle) Mai vreti commentariu?
— Apoi er unii au facutu pentru că au
vedutu pre alții, si pentru ca d. deputatu,
care era de facia sè nu se supere, o parte
nici nu sci-asta-di pentru ce au subscrissu.
Pre d. deputatu l'amu auditu esprimendu-
se, că au facutu acest'a 1. pentru că s. pa-
rinti Mitropolitii Vanoea si Siagun'a la
intrebarea lui că „ce scifa? nu i-au re-
spunsu precisu; 2. pentru că au vedutu
că P. N. au intratu in dieta, si cu Ilie Ma-
celariu, care nu vré intre sè pornesce scarba
si supurare; 3. pentru ca sè face deseve-
situ confusiunea intre romani, ca vedindu
ei acẽta sè se appuce de alta politica; etc.

Mi-ar fórtè placẽ se iessa subscriitorii
si d. deputatu cu alte argumente la lumina
— daca au.

Siomeut'a mare, in Sept. 1873.

Onor. Red.! Voindu a vi mai scrie ce-
va de pro la noi, ca omu neversatu in po-
litica, ca se vi potu scrie despre acest'a seau
dora despre atari nedreptãti din partea con-
trariloru de morte ai nostri, cu cari nedreptã-
tãti — de-si amariti pana la suffletu, —
pare ca ne-amu datu ca si calulu nego-
tatorulu cu mar'fa; era vre-unu eveni-
mente interessante nefiendu in presinte pre
la noi — cu asta occasiune voiu a vi scrie
ce-va despre „reuniunea nostra invetiato-
rosca“ despre carea in tempu de unu annu
n'au mai scrissu nime nemica, ca si cum
n'ar mai esiste acesta reuniune. Inse ea
existe „n'a apusu, ci a dormitu“ dar' a
dormi unu annu, fora baremu a se intorce
de pre o lature pre alt'a, acestu-a nu e
somnu sanetosu; si totu-si e asiã, ecca cum.

In 27. Octobree a tr. 1872 amu avutu
adunare generale cu scopu d'a ne constituã

in reuniune, amu facutu statute, amu de-
cisu, respective ne-amu obligatu fia-care in-
vetiatoriu chioresanu ca cu prim'a Ianuariu
a. c. sè solvimu summ'a de 2 fl. v. a. cu
cari sè se puna fundamentulu acestui ma-
retiu edificiu „fondulu reuniunei“; inse tote
au fostu numai pe harthia, era in realitate
si pana asta-di sunt unu „nemic'a mare.“
Deslucire, că pentru ce ia tempu de unu
annu nu s'a facutu nemica in privintia acẽ-
st'a, acceptãmu si credemu că ni va da
Domnulu colegu Teodoru Blaga, carele ca
vice-presedente negresitu trebue sè scia.
Occasiunea, pre candu acceptãmu acẽst'a, va
fi dñu'a de 27 Octobree a. c. candu vomu
tiend a dora adunare generala a reuniunei
totu in urbea Siomeut'a-mare.

Ca sè agiungemu inse la unu scopu
salutariu, la scopulu doritu, trebue sè las-
sãmu calca pre carea amu purcessu pana
acum si sè apucãmu pre alt'a, sè imitãmu
pe confratii Selagiani si alții, cari dejã se-
cera fructele dorite alle reuniuniloru, — ba
pana si omidele de jidani se interessedia de
tote medilocele ce potu duce la cultura si
prosperare. Asiã dara nice nõe fratiloru nu
ni permite sant'a nostra chiamare sè stãmu
cu manile in sinu, candu stramosii nostri
pre langa tempurile critice de atunci, avendu
a portã resboie ect. si totu-si limba si
notionalitatea le-a conservatu prin ori câte
obstacole, atunci de-la noi se pretende sè
facemu si mai multu.

Èta dara, fratiloru, se apropie dñu'a
de 27 octobree, diu'a de-la care va depinde
sè avemu seau nu si noi reuniune, — că-ce
de vomu arretã si acum atãto nepesare ca
si pana acuma, de buna seama totulu va fi
nemica. Credu că fia-care pricope scopulu
reuniuniloru; sè ne nusimu dara pentru agiun-
gorea lui si astfelu la amentit'a adunare
venitoria sè ne afflamu in numeru câtu
mai considerabilu, unde prin impartesirea
rec'proca a ideelor sè lucrãm la rodi-
careã acestui asilu, din carele si urmatorii
nostri voru fi fericiti a suge nectariulu
salutariu.

Èra dnii protopopi si preoti pote că
multi nu citescu foi, dar totu-si baremu
voru audi acest'a de la cei ce citescu, si
ar debui a se interessã mai mltu de reu-
niuni cum li place a se numi, sarea pament-
tuluj“ si „lumin'a lunei“ că-ce cu dorere
trebue sè-si esprime omulu parereã de reu,
că unii chiar invidiedia reuniunele din
urra câtra invetiatori; astfelu si la adunarea
din annulu trecut afora de dlu protopopu
allu Siomeutei-mari Atanasiu Cototiu, nici
baremu unulu n'a luat parte la adunare.
— In fine sè fiu scusatu pentru că mi-am
lunat indrasnelu a scrie acesteã, cari s'au
tenu de domnulu vice-presedente, si ro-
gandu-ve Dlo redactore se benevoiti a le
inregistrã in pretiuit'a „Federat.“ dorescul
ea dupa adunare venitoria sè me afflu in
pusetiune a vi scrie ce-va mai imbucurato-
riu. Dee bunulu Ddiu sè fie asiã.

Unu interessatu.

Siemleu, in Septembrie 1873.

Calletorindu prin frumosele tienuturi
alle Silvaniei in 20. l. e. am ajunsu in Siem-
leu, la polele romanticeã Magure, carea e
accoperita de struguri gustuosi si plini de
nectariulu ce veselesce anim'a omului.

Diu'a acesta a fostu una di de adeva-
rata bucuria suffletesca pentru coloniele ro-
mane asiediate in acesta provincia incanta-
toria, si mai alessu pentru credintiosii din
Siemleu, cari avura fericirea de a salutã
in person'a onorab D. Barboloviciu, fostu
parochu g. c. romanu allu Borsiei (in Tran-
silvania) si protop. tract. Giulei, pre noulu
vicariu allu Silvaniei si parinte suffletescu
allu loru, a carti installare de parochu allu
Siemleulu s'a celebratu prin Reverendiss. D.
canonicu D. Coroianu.

Dupa celebrarea st. liturgie intre melo-
diele armonisate intonate de preotii si do-
centii presinti, d. canonicu Coroianu luandu
testu din evang. dilei, tiend o cuventare
forte meduosa, amesurata insemnetãtii dillei;
bravulu barbatu allu beserice si natiunei cu
cunnoscut'a-i desteritate de oratoru escelinte
si acum ca totu-de-un'a sciũ storce lacrima
d'in ochii ascultatoriloru. Dupa ce s'a cetitu
documentulu de denumire, d. canonicu in-
stallatore immanuã chialele noulu vicariu,

pre langa cuvinte corespondietorie actului
simbolicu, incredintiendu totu-odata turm'a
cuventatoria grigei sale suffletesci; acea
turma credintiosa, pre carea d. canonicu
a pastoritu-o in decursu de 25. anni cu
rara intelleptiune si adeverata iubire pa-
terna. Apoi luã cuventulu noulu installatu
adeveratulu preotu romanu, onorab. D. A.
Barboloviciu si dupace indegetã frumosele
merite alle dlui canonicu Coroianu, casti-
gate, intre impregiurãri destulu de nefavo-
rabile, pre tote terrenele activitãtii salle, i
multimi cu cuvinte caldurose pentru bu-
navointia si iubirea arretata facia de din-
sulu, se adresã apoi câtra poporulu adunatu
cu una cuventare purcesa d'in adenculu ani-
mei si plina de semtieminte curate, bine
tiessuta si bogata in idee salutarie. Vorbirea
acest'a ni dà unu nou documentu despre
eminentele facultãti spirtuale si eruditiunea
noulu vicariu allu Silvaniei.

Dreptu aceea nu-mi remane decãtu a
dori d'in adenculu animei melle: ca prea-
bunulu Ddiu sè pastredie scump'a vietia a
acestoru duoi luceferi stralucitori in pleiad'a
ageriloru atleti ai natiunei nostre, — intru
multi anni!

Unu calletorin.

Reciti'a romana, (comit. Carasiului) in Sept. 1873.

Stimate Dle Red.! Permitteti-mi a ve
rogã pentru publicarea urmatorieloru sire in
colonele pretiuitulu diurnalu ce redactati.

Comunitatea nostra besericesca, dupa unu
intervallu de tempu de 11 anni, a ajunsu
in fine, cu ajutoriulu provedintiei, a-si ter-
minã edificarea besericei, inceputa inca ina-
inte de anulu sterilu 1863. Actulu de san-
tife, care a avutu locu in 15 Aug. si care
s'a seversitu prin protopopulu Oravitiei, ca
pontificante, si prin alti patru preuti ina-
intea unui publicu numerosu, s'a celebratu
nu numai cu mare solennitate, ci si cu mare
bucuriã. Dupa finirea servitiulu divinulu dlu
protopopu pontificante tiend unu discursu
emotivatoriu, prin care arretã credintiosii-
loru insemnetatea si chiamarea ce are be-
sericeã, precum si detorintiele fia-carui cre-
stinu facia de dins'a.

Fia-mi acum permissu, iubite lectore,
a me abate pentru unu momentu de la
obiect, spre a inregistrã aici cu multiu-
mita numele acelloru persone, caroru-a cu
obsebre li-a jacutu la anima realisarea ac-
stui scopu santu, si cari din tote poterile
s'au nisuitu a da mana de ajutoriu si mor-
ralmente si materialmente. Comitotelu paro-
chialu, cunnoscundu-si chiamarea a luatu de
nouu iniativ'a la cladirea besericei de
atãt'a tempu parasita, inse firesce, sprigi-
nitu fiindu in totu momentulu de pretorele
nostru, onor. d. Iuliu Petricu, care pre langa
alte servicie si sacrificie a donatu spre ace-
stu scopu si una summa frumosa de bani
Dea in mai multe renduri a mersu cu noi
la proto-inspectorulu societãtii callii ferrate,
facundu-i cunnoscutu, că nou'a beserica
n'are decãtu numai una campana, si sprigi-
nindu supplic'a comit. par. lu rogã sè bine-
voiesca a donã trei campanie in favorulu
besericei nostre. Astfelu generosulu inspec-
toru ni si promise, că indata dupa ce va
aduce acasa campan'a cea mare, carea de
presinte se afflu la espusetiunea din Vienn'a
va mai tornã inca doue, analogu sunatorie
cu campan'a cea mare, si-apoi tote trei le
va donã besericei nostre. Assecurati fiindu,
că promissiunea caldurosa va deveni fapta
generosa, ne grabimu a aduce dlui inspec-
toru cea mai profunda multumita. Asse-
mene multumimu si Dlu pretore Iuliu
Petricu pentru fatigie si sacrificie alle salle in
favorulu beserice si scolei nostre; că-ce nu
potu sè trecu cu vederea nice calduros'a
interessare ce Dsa o manifesta facia de
scol'a nostra, in favorulu carei-a ni tramisse
dñilele aceste 2 fl. bani de pedepsa incassati
spre acestu scopu, si totu-odata ni promise
a destfãtã inca si alte multe banali in fa-
vorulu fondulu scolei nostre. — Onore com-
itetulu parochialu, care in frunte cu
bravulu commerciante G. Niculaeviciu n'a
crutiatu fatigie si sacrificie pana ce a vedi-
utu scopulu realizatu; onore primariei com-
munale, carea n'a intrelassatu a spriginã
acestu comitetu, si onore bravei communi-
tãte, carea a datu ascultare acestoru eon-
ducatori.

Reintorcându-mă la obiectu observat pre scurtu, că după actul de santire s'a datu unu banchetu in onorea protopopului pontificante, la care au participatu tote notabilitățile, si cu care ocaziune s'au tîenutu mai multe toasturi accomodate insemnătății diliei. In mediuloculu acestei petreceri, dlu Stefanu Antonescu, bravulu pretore allu cercului Boccei, ne surprinse cu unu telegramu de felicitare, in care si-esprimă si parerea de reu, ca din cause momentose n'a potutu sè participe la acesta festivitade. Bravulu pretore ni-a datu prin acest'a cellu mai eclatantu documentu despre amorea ce ni pastredia, pentru care i multumim si lu assecuramu nu numai de aceea-si amore, ci si de recunoscint'a ce-i detorim.

In fine multumesc si eu fratiloru cologi: Tiapu, Marcu, Sabeu si Olariu, cari binevoira a participat la actulu de santire.

Ioanu Capetiu
invetiatoriu rom.

Republic'a francesca. Viu'a miscare a republicanilor in Franci'a ne face a crede, că maioritatea adunării nationale este mai multu ca ori si candu resoluta, a restaurat regatul in frunte cu contele Chambord. Bonapartistii, ce e dreptu, au essitu din lig'a inchiata cu ceilalti monarchisti spre a dobori pre d. Thiers, si s'au aliatu mai strinsu cu republicanii, inse precum ni se pare, acestu passu allu loru este cam tardiu, de-ora-ce restauratiunea burboniloru a luat dimensiuni neaseptate, ea este aproape sè devina fapta.

Dlu Thiers, prin scrișșorea sa cătra prefectulu din Nancy, a mai facutu una incercare spre a impedeć cursulu lucrurilor, ce cu atăta orbire duc Franci'a era-si in braciile revoluțiunii, inse este mare intrebare, daca monarchistii imbetati de sperantie si promisiuni, se voru intorce a cugeta mai calmu si mai seriosu a supr'a passului ce voiescu a face. Dlu Thiers enuncia in epistol'a sa, că suveranitatea este d'a se caută si affia la poporulu intregu, era nu in adunarea nationala, carea in nice unu casu nu este indreptatita a da Franciei una forma de guvernare definitiva. Precum se vede acestu-a este punctulu de manecare allu republicanilor; ei apera suveranitatea poporului si prin acest'a apera acelle avantagie alle marei revoluțiunii, cari cu osebite s'au prefacutu in carne si sange in poporulu francesu. Contele Chambord si dimpreuna cu ellu toti mameleci monarchisti n'aru comitte o mai mare absurditate, decătu a dechiarat resbelu suffragiului universalu. Republicanii lupta pentru una cestiune de libertate forte concreta; si sub drapelulu republicanu se voru gruppa toti acei-a, cari nu voru sè nege trecutulu gloriosu si consecintiele salutarie. Daca monarchistii nu-si voru trage seama mai bine, ce voiescu sè facea, atunci neaperatu avemu sè ne acceptamu a vedé cătu mai currendu in Franci'a o revoluțiune in fioratoria, alle carei dimensiuni voru fi mari si alle carei urmări in totu casulu funeste.

Processulu maresialului Bazaine s'a inceputu in 6 Octobru. Tota lumea este curiosa si accepta cu impacientia rezultatulu acestui processu formidabilu. — Monarchistii se affia in mare perplesitate din caus'a acestui processu, pentru că ei in totu casulu perdu, seau voru eliberá, seau voru condamná pre Bazaine. Daca lu voru condamná, atunci opiniunea publica se va intorce in favorulu imperatului si a imperiului cadutu, dîcundu, că Napoleonu a voit biele Franciei, inse caus'a că n'a reusitu, au fostu venditorii si tradatorii, cari l'au amagitu. Daca lu voru eliberá, atunci una parte insemnata a armatei va parasí pre monarchisti, din causa că glori'a armelor franceses cere reparare, si acest'a s'a potutu esoperá prin condamnarea lui Bazaine, care a fostu tradatoriu; lumea trebue se scie, că armele franceses n'au fostu invinse, ci au fostu tradate.

Romania. Lucrările pentru regularea Dunării la portile de ferru s'au inceputu Luni in 6 Oct., inse numai din partea Turciei si a Ostrungiriei. Guvernulu romanescu si cellu serbescu, ce e dreptu, au intervenitu la innalt'a porta ottomana, spre a li se recunoscere dreptulu d'a participa si elle cu votu deliberativu in comisiunea riverana, carea are se formodie planulu lucrurilor si sè supraveghiedie essecutarea acestor lucrări; inse, precum afflaramu diltele aceste dintr'unu telegramu de la Constantinopole, domnii din Constantinopole odata cu capulu nu vreau sè recunoscă acestu dreptu allu Romaniei si Serbiei. „Pressa“ din Bucuresti ni spune, că Ostrunguri'a nu face nice una difficultate in acesta privintia, ea este de accordu, si dorese chiaru, ca Romania si Serbi'a inca sè participe la aceste lucrări; asiè dar numai port'a ottomana ar fi pedec'a, numai ea vrè sè conteste staturiloru riverane dreptulu de participare, dîcundu, că pre bazea tractaului de Parisu modificatu in conferint'adin Londonu, acestu dreptu ar compete numai poteriloru riverane. — Credemu inse că guvernulu romanu nu se va multumi cu atăta, ci va caută ca cu ori-ce pretiu sè castige respectu drepturiloru Romaniei. Ar fi unu fiasco prea mare: a vorbi de independintia completa, si-apoi a nu fi in stare a apera celle mai vitale drepturi si interese, cari totu odata stau in strinsa legatura cu demnitatea si prestigiulu statului romanu

VARIETATI.

(Graduatiune.) In capitulu episcopescu de Gheri'a, după moartea fostului prepositu capitularu, avu locu urmatori'a schimbare si graduatiune: D. canonicu Ionu Andercu este inaintatu la demnitatea de prepositu capitularu, Ionu Guloviciu canonicu lectoru, Stefanu Biltiu canonicu-custode, Michailu Sierbanu canonicu scolasticu, Demetriu Coroianu canonicu-cancelaru era in loculu remasu vacantu prin acesta graduatiune s'a numitu de canonicu d. Vasile Popu, fostu protopopu in Tasnad-Szánto.

(Enigmaticu pentru unguri!) Diuariulu ungrescu „Ellenör“ redactatu de impelitatulu Csernatony inimiculu cellu mai declaratu allu Romaniloru, afflandu că metropolitulu-primatu allu Romaniei ar fi tramissu patriarhului din Constantinopole una scrișșora omagiale in carea s'a subscrisse „Nifonu, metropolitulu Ungro-Valachiei“ — intreba, că ce insemnedie ore acestu „Ungro“? Insemnedie ore, că Romania ar dori sè se tiena de Ungari'a, seau din contra, ea ar dori sè inghita Ungari'a? — Daca e vorb'a de dorintia, apoi noi ni luam libertatea a assecurá pre domnii de lu „Ellenör“ că in totu casulu dorintia Romaniei nu pote sè fia decătu cea din urma, că-ce cea dantăia prea mirosu a „Csernatony.“

(Stipendie si ajutorie.) Din fundatiunea fericitulu Gozdu se bucura de presinte 35 de tineri parte de stipendie de la 100—300 fl, parte de ajutorie de la 100 fl. in josu,

(Candidati) la scaunulu episcopescu din Aradu sunt, precum cetimu in „Alb.“ urmatorii: 1. archimandritulu si vicariulu archiepiscopulu Nicolau Popea din Sabiu; 2. parintele archimandritu si vicariu episcopatu Mironu Romanu din Oradea-Mare; 3. parintele protosineclu langa episcopiu din Aradu Andreiu Papu; 4. parintele protopopu din Totvaradia, diecesea Aradului, Iosifu Beliesiu; 5. parintele protopopu allu Branului, in archidiecea, Ioane Metianu. Pre cătu scimu noi acesti cinci candidati toti sunt barbati de innalta eruditiune, si mai multu seau mai pucinu bine meritati de beserica si natiune, asiè in cătu toti cinci ar potè sè fia alessi, inse fiindu că numai unu scaunu eppscu este de implutu, nice că se pote alege mai multi de cătu unulu. In assemeni impregiurari noroculu inca contribue multu.

(Ca suplimentu) la celle impartosite in nr. trecut depre installarea noului metropolitu din Sabiu venimu a mai inregistrat aci, că la banchetulu ce s'a datu cu acesta ocaziune s'au redicatu urmatorielle siepte toast officiose: 1. Prea Ssa metropolitulu pentru M. Sa imperatulu si tota cas'a domnitoria; 2. parintele protopopu Metianu petru Prea Ssa parintele archiepiscopu si metropolitu Procopiu; 3. Branu de Lemeni pentru armat'a imperatesca si reprezentantii ei de facia; 4. parintele archimandritu Popea pentru guvernulu, care a manifestatu atăta correctitate si buna-vointia intru esoperarea prea-innaltei intariri a metropolitulu alessu; 5. Vincentiu Babeșiu pentru fratii de unu sange si de o sorte inse de alta confessiune, adeca pentru romanii gr. cat. pentru innaltulu barbatu ce li stă in frunte, metropolitulu din Blasiu Ioane Vancea, si pentru reprezentantii presenti ai confessiunii gr. cat. DD. canonici Vestemianu si Antonelli si protopopulu Rusu; C. I. P. Desseanu pentru tote natiunile si confessiunile din patria; si in fine, 7. archimandritulu Mironu Romanu pentru cetatea si cetatienii Sabiului si reprezentantii loru presenti. La aceste toasturi au urmatu apoi totu atăto respunsuri. — In fine inse, d. Michaelu Besanu, deputatu congressualu si romanu, a redicatu unu toastu in limba magiara pentru natiunea magiara. Effectulu acestui toastu este usioru de imaginatu, precum totu asiè de usioru se pote esplică si motivulu si scopulu, ce l'au indemnatu pre d. Besanu sè toastodie la unu banchetu romanescu in limba magiara.

(Diuariulu „Nagyvárada“) affia din sorginte autenticu, că episcopulu de Logosiu Ioanu Olteanu ar fi numitu de episcopu la Ordea-Mare.

(Persecutare.) Ni se scrie din comitatulu Satmariului, că bravulu parocu romanu din Tamai'a, Alessandru Nutiu, ar fi caditu victima unei persecutiuni din partea organelor politice diu acellu comitatu. Starea lucrului, pre scurtu, e urmatori'a: La alegerile dietali din ver'a annului trecut parintele Nutiu n'a voit odata cu capulu a-si folosi influintia sa la poporu in favorea candidatulu deachistu Degenfeld, dar nici in favorea cellui oppositionalu magiaru, ci dinsulu a staruit si a lucratu pentru candidatulu romanu Iust. Popfii. Guvernamentalii au incercatu tote mediulocele pentru ca sè-lu castige pentru Degenfeld: i-au promissu bani, i-au promissu cai din stav'a contelui candidatu inse fara rezultat, că-ce dlu Nutiu a fostu necorruptibilu. Ei sciau că daca castiga pre paroculu din Tamai'a pre parte loru, atunci reesirea lui Degenfeld de deputatu este assecurata. Pre d. Nutiu inse nu l'au castigatu si asiè nici Degenfeld n'a potutu fi alessu. De aici dar se datedia caus'a de persecutiune contr'a parintelui Nutiu. S'a cautatu nodu in papura, si s'a afflatu; s'a agitatu poporulu contr'a lui, s'a adunatu subserieri de la doue sate, dintre cari inse unulu si-le-a retrassu, si fine preutul romanu s'a accusatu că face abusuri, jefusse, injura si indemna pre poporu la insubordinatiune facia de organele statului. Pana ce a traitu fericitulu episcopu Popu-Selagianu, d. Nutiu n'a fostu lassatu sè cada victim'a acestei persecutiuni; după moartea lui inse persecutiunea s'a inceputu de nou, si asta-data cu succesu, că-ce ordenaritul de Orade a datu persecutoriloru mana libera, dechiarandu a priori, că va aprobá totu ce i se va relatá. S'a facutu apoi investigatiune, inse numai din partea auctoritatiloru civili, si pre bazea rezultatulu acestei investigatiuni D. Dr. Szabo, vicariulu episcopescu decretá irrevocabilu: ca parintele Nutiu pana in finea lui Octobru seau sè parasessa parochi'a din Tamai'a si sè se duca intr'un'a dintre celle mai misere parochie, in comitatulu Aradului, seau daca nu, sè remana pre strade. Acesta dispuștiune a Dlu vicariu Szabo, care inca aspirdia la episcopia, este cam tirannica. Caus'a persecutiunii dui Nutiu este clara ca lumin'a surelui, si totu-si dlu Szabó a afflatu motivu d'a sparge cas'a acestui preutu ingrounatu de o familia nume-

rosa, tocmai aum in cagu de ierna. E do-
rerosu, dar adevratu.

Pre bas'a bugetului preliminaru de adunarea generale a Asociatiunii transilvane tîenuta in 1872 la Sabesiu p. XVII, adoptatu in siedint'a de asta-di, si pentru annulu 1873/4, se publica prin acest'a concursu la urmatorielle stipendie si ajutorie:

1. La unu stipendiu de 150 fl. v. a. pentru unu juristu in patria.
2. La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu gimnasistu.
3. La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu elevu de la scol'a reale.
4. La 6 ajutorie de câte 50 fl. v. a. pentru 6 sodali de meseria, calificati de a se face maiestri.
5. La 20 ajutorie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului, pentru stipendie si ajutoriele susu amentite se defig pre 20 Octobru 1873.

Concurrentii la stipendie de sub pos. 5, 2, si 3, au de a-si asterne la Comitatu Asociatiunii transilvane pana la terminulu susu indigitatu, concurselle loru prevediute: a) cu carte de botezu. b) cu testimoniu de pre Semestrulu II annulu scol. 1873/4, c) cu testimoniu de paupertate, d) cu reversu despre aceea, cumca ajungundu la stare, se voru face membri Asociatiunii, si in fine Concurrentii la stipendiu de sub pos. 1. voru avea de a mai alaturá la concurselle lor si reversu despre aceea, cumca după absolvirea studiiloru, se voru applicá in patria incătu si-voru afflá postu corespunditoriu.

De la concurrentii la ajutoriele de sub pos. 4 pre langa atestatu de botezu, se recere, ca sè produca adeverintia de la maiestru resp. despre aceea, cumca sunt calificati de a se face maiestri.

Er de la concurrentii la ajutoriele de sub pos. 5 pre langa atestatul de botezu se recere adeverintia de la maiestru respect. despre desteritatea si diligintia in meseria, cu care se occupa.

Fostii stipendiatu pre annulu scol. trecut, cari prin producerea documentelor de progressu in studie, au satisfacutu conditiuniloru recerute, se lassa si pre annulu scol. 1873/4, in usuarea avutelor stipendie, inse cu aceea conditiune, ca sè produca documente de inmatriculare de la Directiunile institutelor resp. ca astfel, sè se pota face dispositiunile de lipsa pentru assemnarea stipendieloru conferite si pre annulu scol. 1873/4

Din siedint'a lunaria a comitetulu Asociatiunii transilvane tîenuta la Sabiu in 23 Septembre 1873.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de cantoru docinte in comun'a Odessi (Vadafalva), protopopiatulu Basesciloru, prin acest'a se publica concursu.

Emolumintele sunt: 50 fl. bani gata, 20 cubule de malaiu, 8 jugere de pamentu si cortelu liberu.

Concurrentii au d'a-si tramitto recerșelle lor, prevediute cu atestatele recerute pana in 19 Octobru a. c. st. n. la senatulu scolariu din locu. Limb'a propunerii e cea romana. (Posta ult. Szil. Cseh.)

Odessi, in 28. Sept. 1873.

Senatulu scol. din Odessi.

Publicatiune

Prin acest'a se aduce la cunoscintia publica, că inscrierile invetiaceiloru la l. clasa normala a scolei centrali romane d'in Turd'a se incepu, fora de nici un taca, in 9, era cursulu scolasticu in 13 octobru *) st. n. a. c.

Turd'a, 4. Octobru 1873.

In numele Eforiei scolastice:

Dr. Ioanu Ratiu.
Presiedinte,

*) Fiindu că foi'a nostra apparu pana acum numai odata in septemana, publicatiunea acest'a a cam intardiatu, inse cu tote aceste nu ne indoimu, că si acum va sè aiba bunu effectu. Red.

ALESSANDRU ROMANU
Propriet., edit. si red. respundiet.